

Motivace

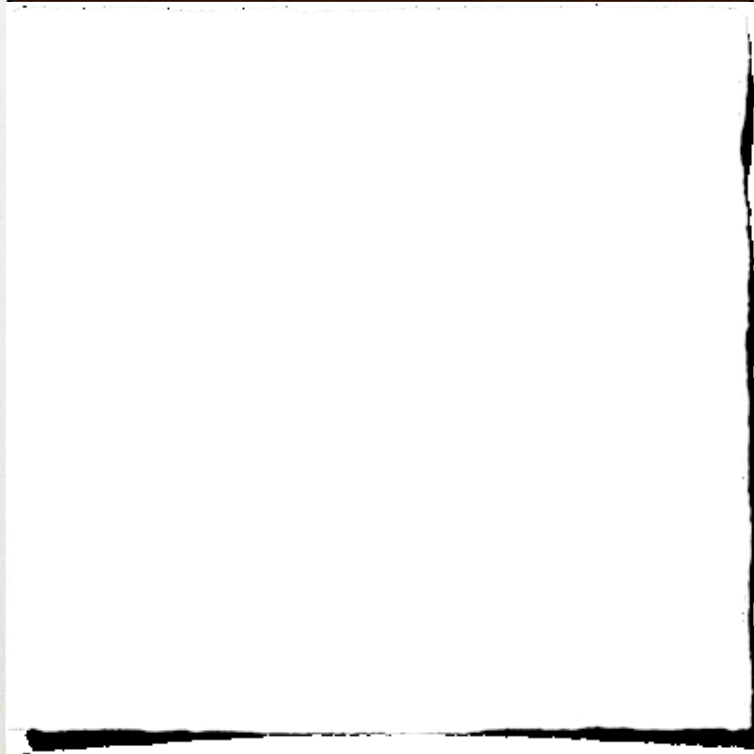
Motivace

Motivace

- Vnitní/vnější factor vedoucí k energizaci, aktivizaci organismu k jednání určitým směrem.
  - Usměňuje naše chování k dosažení určitého cíle
  - Zahrnuje emoce a pocity které aktivizují nebo pasivizují jedince k určité činnosti nebo nečinnosti
-

movere - hýbat

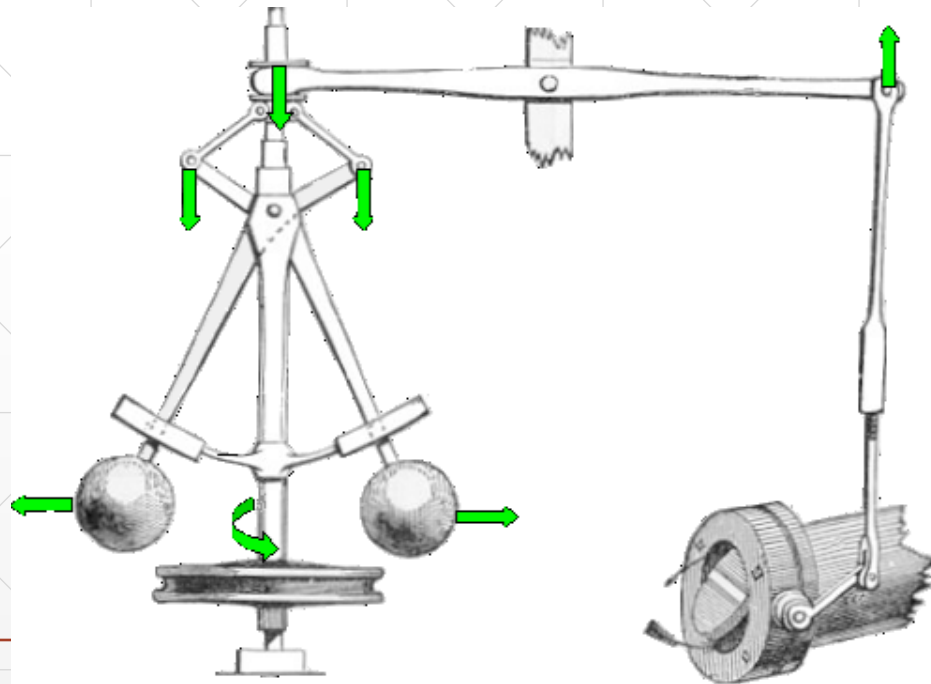
Proč? - protože

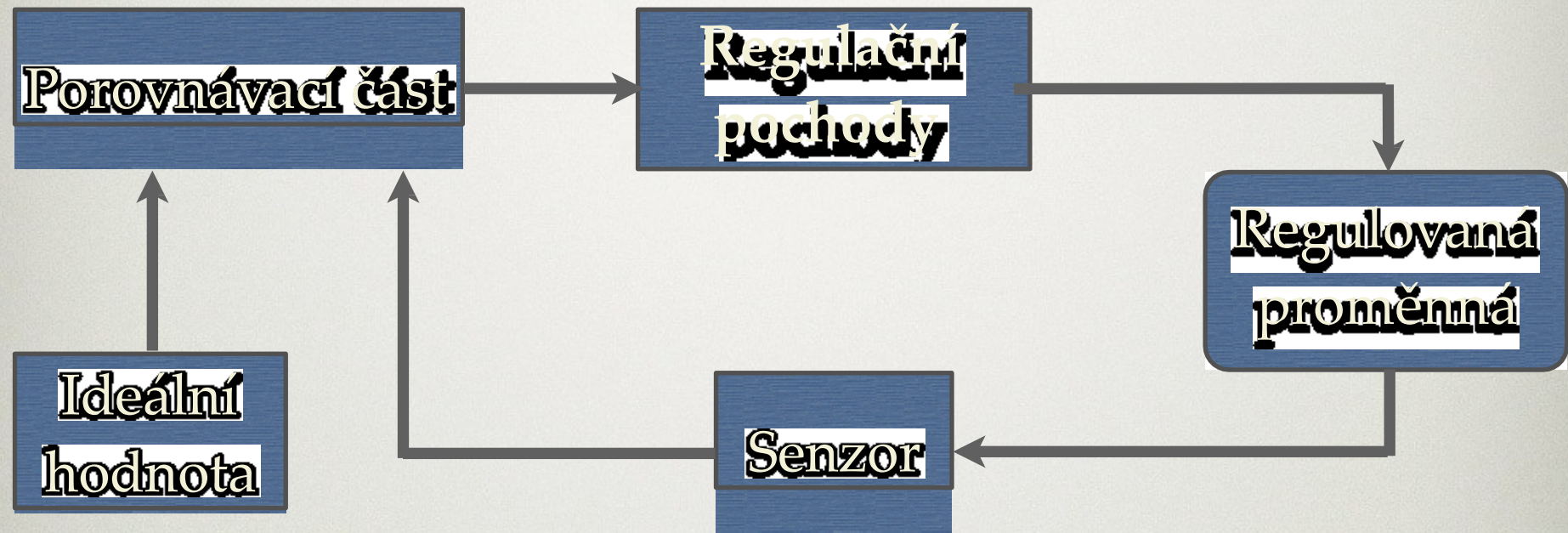
Základní pojmy

- Motivy
  - Homeostáza
  - Přežití organismu adruhu (sex)
  - Teorie motivace
  - Výkonová motivace, aspirace
-

HOMEOSTÁZA

Homeostáze nebo také **homeostáza** (z řec. homoios, stejný, a stasis, trvání, stání) znamená samočinné udržování hodnoty nějaké veličiny na přibližně stejné hodnotě. U živých organismů je to schopnost udržovat stabilní vnitřní prostředí, které je nezbytnou podmínkou jejich fungování a existence, i když se vnější podmínky mění.

MOTIVACE A MOTIVY

- **motivace** - tendence být aktivní výběrovým a organizovaným způsobem (proces)
  - **potřeba** - vyjadřují výchozí motivační stav, který se vývojem (zkušeností) zpředměťňuje
  - **motivy** (incentivy, popudy)- relativně přetrvávající determinanty chování; hypotetické dispozice procesu motivace, dovršující reakce (uspokojení)
-

Motiv

- Základním předpokladem motivu je potřeba
    - (vznikající narušením homeostázy)
  - *biologické* (biogenní, primární, vrozené) - potřeba dýchání, potravy, bezpečí, spánku apod. Slouží k přežití jedince i druhu
  - *Sociální* (psychogenní, sekundární, získané) - kulturní (vzdělání, kulturní život apod.) a psychické (radost, štěstí, láska apod.). Zajišťují přizpůsobení na sociální podmínky, reagují na nedostatek v sociálním bytí.
-

Teorie motivace

základním problémem motivace je výklad její dynamiky

Madsen ve své knize (Teorie motivace) rozeznává 4 druhy modelů (či výkladových hypotéz)

1. Homeostatická hypotéza
  2. Pobídkové hypotézy
  3. Poznávací hypotézy
  4. Humanistické hypotézy
-

Teorie motivace

Homeostatická hypotéza

vychází z biologických teorií

příkladem je Cannonova teorie: Podle něj je vznik potřeby důsledkem narušení rovnováhy organismu.

Z potřeby vzniká puzení a dochází k uspokojení potřeby skrze motivované chování.

Uspokojení se v těchto teoriích nazývá znovunastolením homeostázy.

REGULACE TĚLESNÉ TEPLoty JAKO HOMEOSTATICKÝ SYSTÉM

- regulovanou proměnou je teplota krve
- řídicí oblast v mozku je **hypothalamus**, ten obsahuje i porovnávací část s “oblastí ideální teploty”
- senzory jsou v ústech, v kůži, v míše, v mozku
- automatické spuštění regulačních pochodů, ať již fyziologických (preoptická oblast hypothalamu) tak i behaviorálních (laterální oblast hypothalamu)
- při horečce mají tepelná centra nastavený práh citlivosti na vyšší teplotu.

ŽÍZEŇ - HOMEOSTATICKÝ SYSTÉM

- Voda tvoří asi 2/3 hmotnosti člověka
  - regulace dvou proměnných (**intracelulární tekutina**) a (**extracelulární tekutina**)
  - **Osmoreceptory** - umístění v hypothalamu spolu s porovnávací částí
    - získání vody ledvinami
  - **Celkový objem tekutiny v krvi** - senzory jsou v ledvinách (změna tlaku)
    - vyloučení *reninu* - konstrukce krevních cév a při sloučení vznik hormonu angiotenzinu - pocit žízně a chuť na sůl
  - Kdy přestat pít? další osmoreceptory jsou umístěny v ústech a ve stěně tenkého střeva
-

Teorie motivace

Pobídkové hypotézy

motivované chování je odpovědí organismu na zevní podněty, motivační činitele.

takovou teorií je například Atkinsonova teorie motivace ($T_s = M_s \cdot E_s \cdot I_s$)

T_s - celková úroveň motivovanosti (tendence) k určité činnosti v daném okamžiku

M_s - intenzita vzbuzeného motivu

E_s - subjektivní pravděpodobnost (očekávání), že bude dosaženo požadovaného cíle

I_s - pobídková hodnota dosažení sledovaného cíle

Základním kamenem teorie McClellanda je rozlišení těchto tří potřeb:

- * potřeba úspěšného výkonu
  - * potřeba afiliace
  - * potřeba moci
    - * moc sociální
    - moc osobní
-

McClelland

McClellandova teorie může být proto charakterizována zhruba následujícím způsobem: Jsou pouze *dva vrozené motivy*: *dosahování slasti a vyhýbání se nelibosti* a bolesti. *Všechny ostatní motivy jsou získané* a determinují *dosahování* všeho nebo *vyhýbání se* všemu, co jedinec na základě procesu učení očekává, že mu způsobí slast nebo nelibost.

(Jde o ryze moderní přeformulování klasického hedonizmu)

Locus of control

	vnitřní	vnější
stálá	schopnosti	obtížnost testu
proměnlivá	úsilí při přípravě	šťěstí

Teorie motivace

Poznávací hypotézy

podle nich mají poznávací procesy motivační potenciál

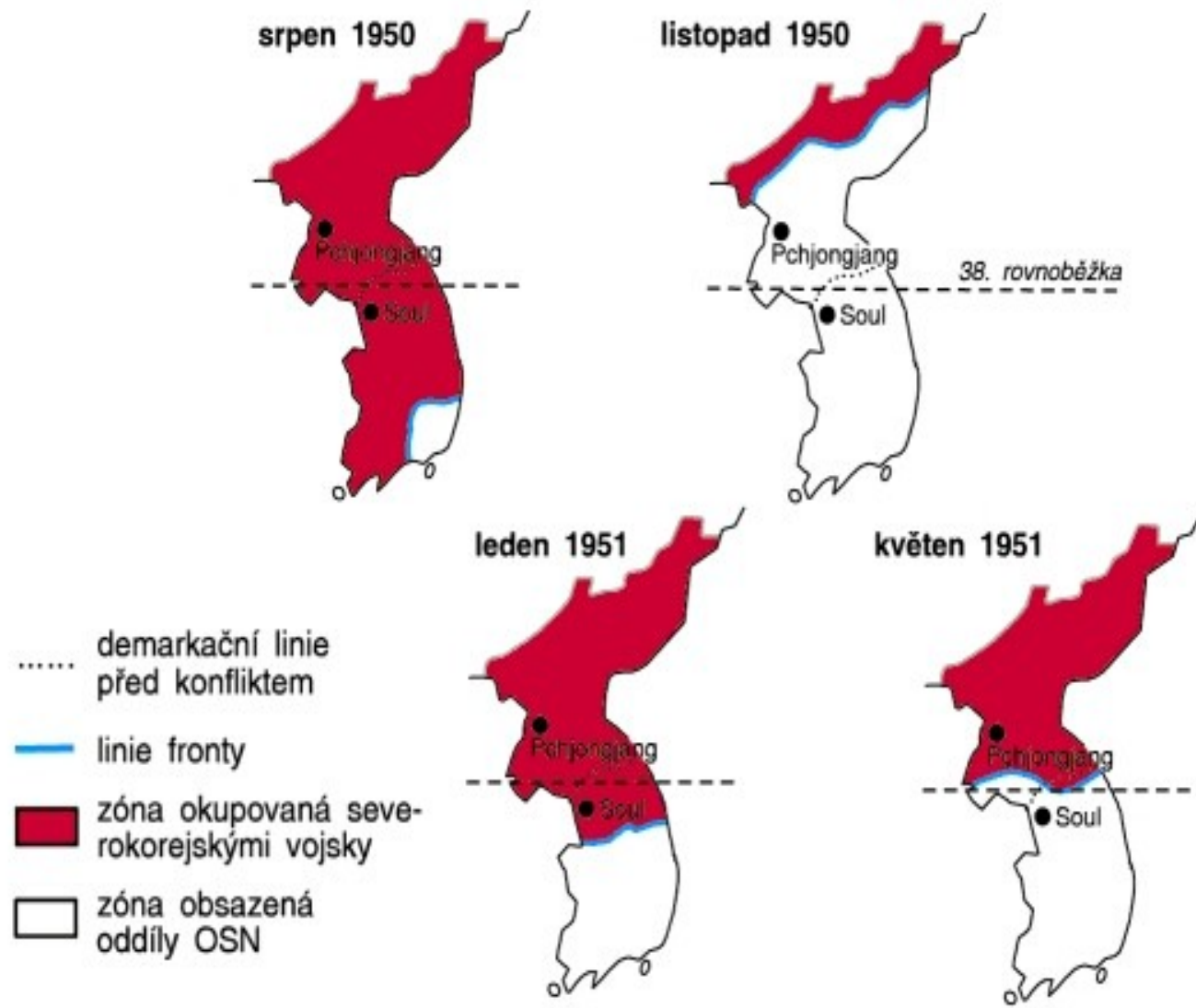
(poznávací děje mají svou vlastní „vnitřní“ motivaci)

vlastnosti motivace jsou potřebami a pobídkami z vnějšku

jen spoluurčovány

Kognitivní disonance

- Mnoho bývalých vězňů se stalo komunisty a kolaboranty
- Zajatecké tábory řízené čínskými komunisty

Teorie motivace

Humanistické hypotézy

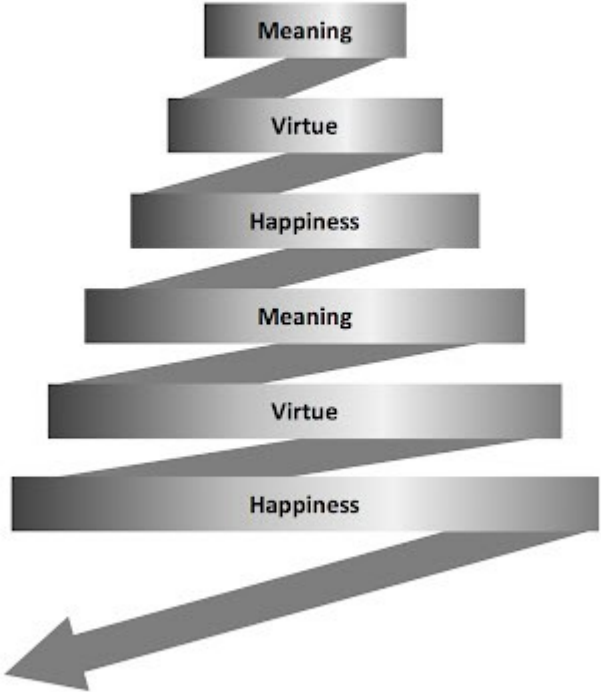
- existují, kromě jiných druhů, specificky lidské motivace, například Allportova potřeba funkční autonomie nebo Maslowova růstová motivace

humanistické hypotézy vychází z vnějších zdrojů chování (cíl chování leží v blízkém sociálním okolí jedince)

Maslow (vs Frankl)

Self-Transcendence Spiral
© Paul T. P. Wong, 2016

Viktor Frankl

- Člověk a smysl
  - Vykonáním činu
  - Prožitím hodnoty – zážitku
  - Utrpením (svoboda)
-

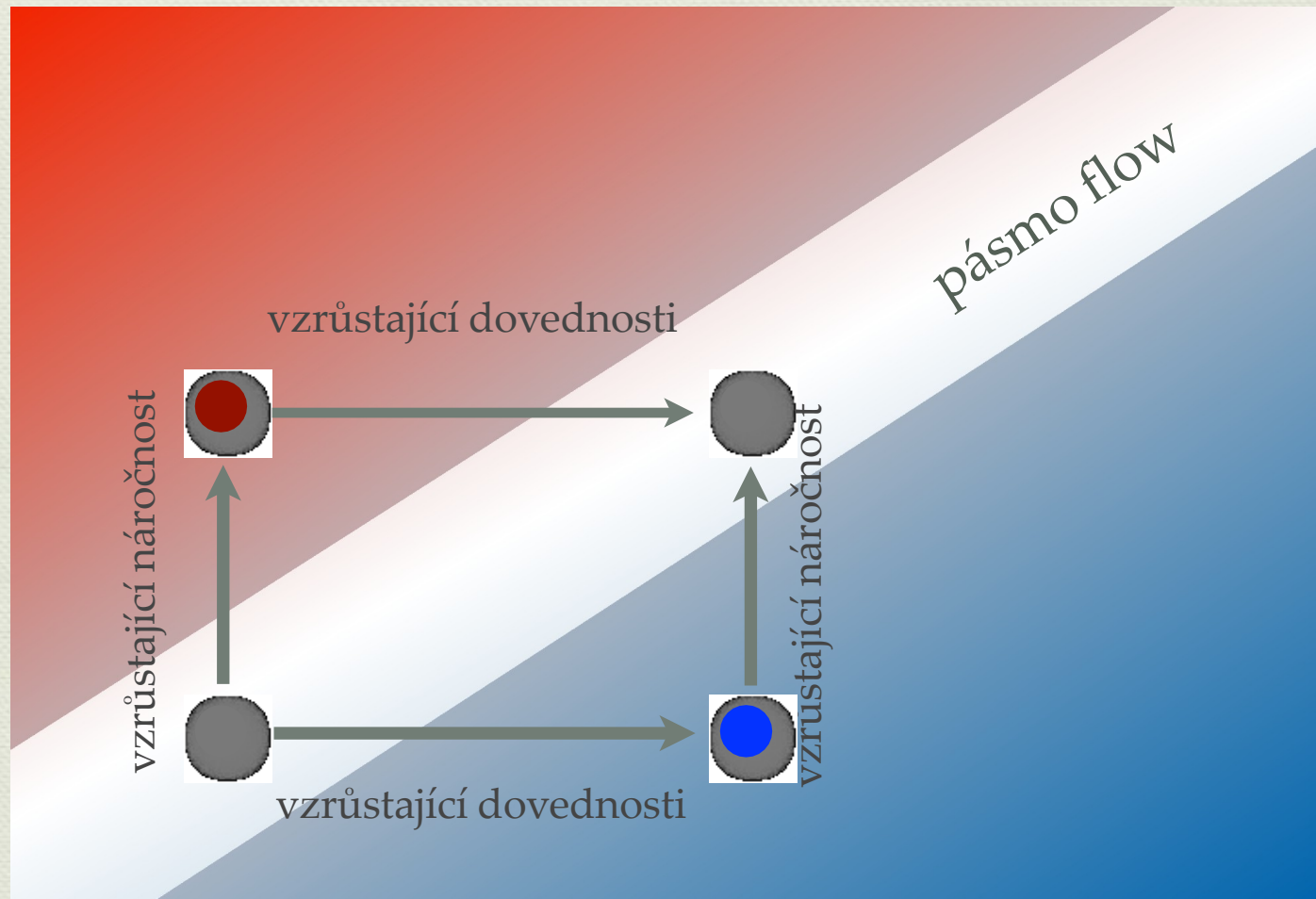
Vnitřní x vnější motivace

- Vlastní x nevlastní
  - Které se drží lépe?
  - Výhody a nevýhody?
  - Jak s nimi naložit?
  - Trest/odměna
-

náročnost úkolu

vysoká

nízká

pásmo flow

vzrůstající dovednosti

vzrůstající náročnost

vzrůstající náročnost

vzrůstající dovednosti

malé

dovednosti

velké

Flow fenomen

- ◆ vrcholový zážitek
- ◆ tok optimálního až extatického prožívání
- ◆ pohroužení se do příjemného zaujetí
- ◆ příjemný prožitek při hladce a optimálně uskutečňované či realizované aktivitě
- ◆ lépe než “plynutí” jde o pojmy: zaujetí, pohroužení do činnosti, stržení činností, unesení činností.

Frustrace

- překážkou na cestě za uspokojením může být vnější i vnitřní příčina, pasivní i aktivní element
- aktivním typem vnější překážky je většinou někdo druhý - vzniká konflikt

překážka	vnější	vnitřní
pasivní	hmotná zábrana	nedostatek schopností, dovedností, morální
aktivní	člověk udělující tresty za pokus dosáhnout cíle	protikladný motiv

$$B = F(M, P, H, D)$$

- B = chování
    - M = motiv
    - P = pravděpodobnost dosažení cíle
    - H = hodnota cílového objektu
    - D = morální reflexe důsledků chování
-

$B=f(P,E)$

- Dle Lewinovy teorie, chování je funkcí celkového pole -
- životního prostoru - a tudíž “základní vzorec teorie pole”
  - $B = f(Lsp) = f(P,E)$
- který vyjadřuje, že chování je funkcí celkového životního prostoru sestávajícího ze dvou vzájemně závislých systémů proměnných, totiž jedince (P) a okolního prostředí (E)

síla - hypotetická funkční proměnná

Z mnoha vzájemně závislých proměnných, *síla* je nejbezprostřednější příčinou chování (zejména lokomoce). Chování nemůže být považováno za funkci jediné síly, nýbrž jen za funkci výslednice všech sil působících na jedince v daném čase.

Definice: Jestliže výslednice psychologických sil působící na oblast je větší než nula, pak nastane lokomoce ve směru výslednice, nebo struktura situace se změní tak, že změna bude ekvivalentní takovéto lokomoci.

Valence

Definice: Oblast G , která má valenci ($Va(G)$) je definována jako oblast v životním prostoru jedince P , která jej přitahuje nebo odpuzuje. /pozitivní valence, negativní valence/

jejich logickou vlastností je intenzita, nikoliv směr

---

napětí

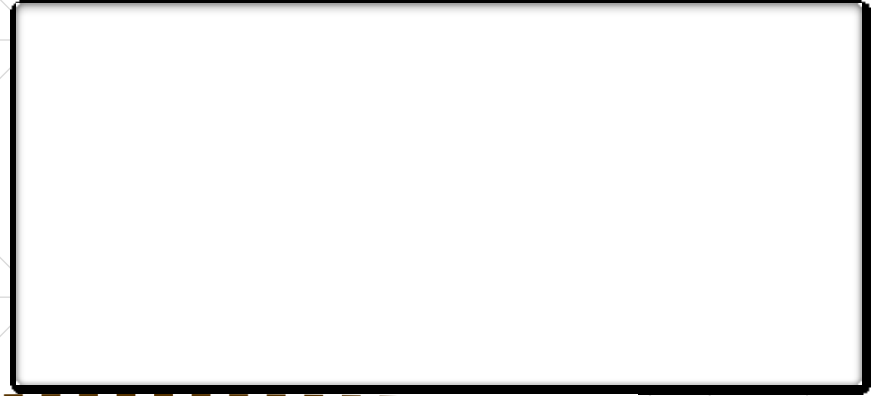
Pojmem napětí je v tomto kontextu myšlen *stav* systému jedince.

Kdykoliv existuje psychologická potřeba, znamená to, že uvnitř jedince existuje systém ve stavu napětí

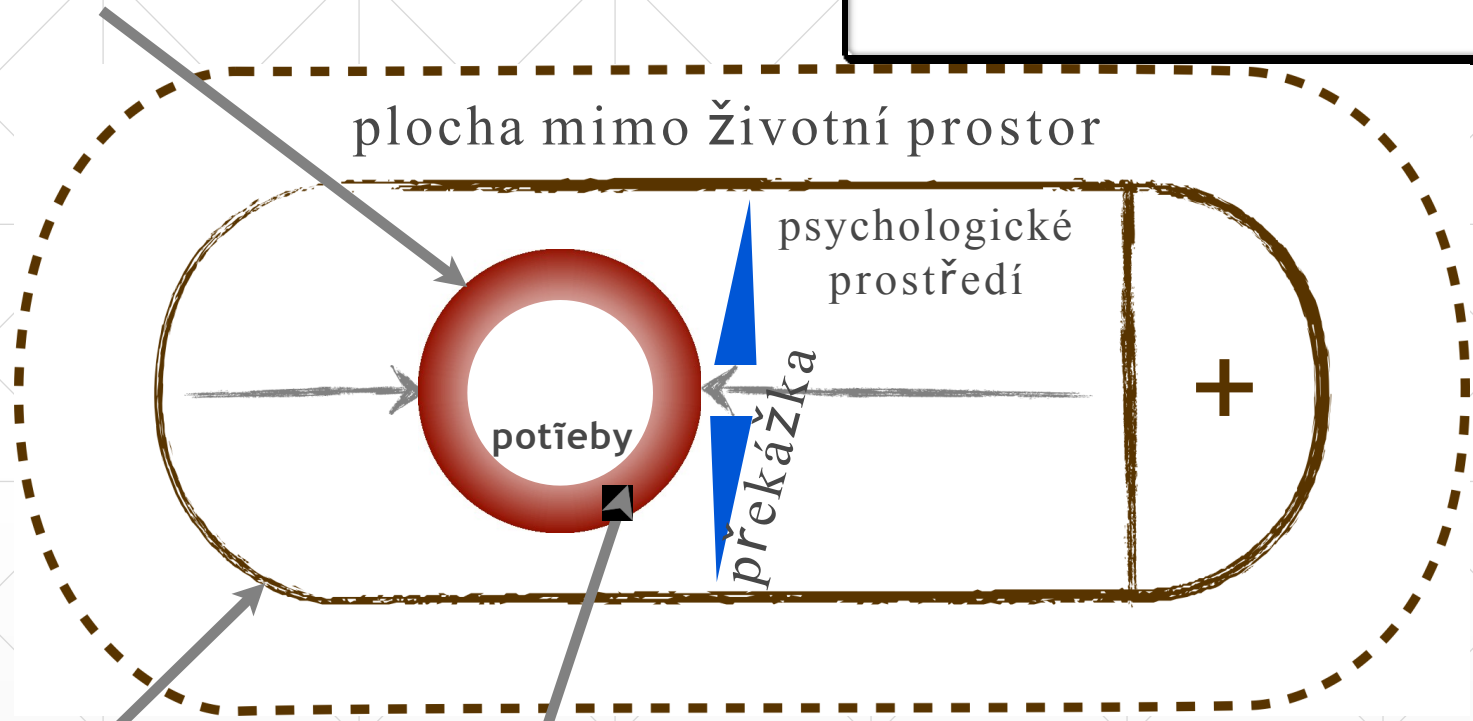
Ve skutečnosti se Lewin snaží nahradit “potřebu” dle jeho názoru přesnějším “napětím”

---

hranice osoby

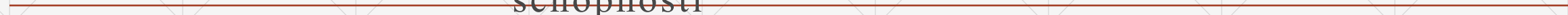

plocha mimo životní prostor

hranice životního prostoru

schopnosti

efekt Zeigarnikové:
poprvé zmíněn v 1927

nedokončené úkoly jsou podrženy v paměti lépe než dokončené

dnes se používá pro princip, že jakýkoli úkol, který je přerušen, bude později vybaven z paměti lépe, než úkol nepřerušný

Zeigarnikové původní specifikace zahrnovala důležitý faktor, který je dnes často opomíjen a to, že SPLNĚNÍ úkolu je třeba definovat jako pocit vlastní spokojenosti subjektu se splněním úkolu, tedy musí být posuzováno vzhledem k cílům té které konkrétní osoby

---

Metoda SMART

- Specific
- Measurable
- Achievable
- Relevant
- Time-specific

